

Rabindranat
TAGORE

Gradinar

Ilustrovala Ana Grigorjev

Preveo David S. Pijade

■ Laguna ■

Sluga

Sažali se na svog slugu, kraljice!

Kraljica

Svečanost je prošla i sve su me sluge ostavile. Šta ćeš ti tako dockan?

Sluga

Pošto si druge otpustila, došao je moj čas.

Došao sam da te pitam šta ima tvoj poslednji rob još da uradi.

Kraljica

Šta možeš da očekuješ ovako pozno?

Sluga

Učini me gradinarom svoga cvetnjaka.

Kraljica

Kakva ludost!

Sluga

Hoću da napustim svoj stari posao.

Baciću mač i koplje u prašinu. Ne šalji me više na daleke dvore; ne kreći me u nove pobjede. Učini me gradinarom svoga cvjetnjaka.

Kraljica

Koje bi ti bile dužnosti?

Sluga

Da te služim u dokolici.

Održavaću svežu travu na tvom putu, kojim jutrom šećeš i gde sumorno cveće pri svakom tvom koraku klicanjem pozdravlja stopala tvoja.

Ljuljaću te na ljuljašci u hladu saptaparne, kroz čije će se lišće probijati rani mesec da celiva rub haljina tvojih.

Puniću ti mirisnim uljem kandilo kraj postelje i čudnim ću ti slikama šarati podnožje pastom od šafrana i sandala.

Kraljica

A kakva će ti biti nagrada?

Sluga

Da smem držati tvoje šačice male kao nežne lotosove pupoljke, i preko članaka nogu tvojih navlačiti cvetne lance; da ti smem tabane obojiti crvenim sokom ašokovog cveta i poljupcima otrti trun prašine, koji na njima možda još okleva.

Kraljica

Slugo moja, tvoja je molba uslišena, bićeš gradinar moga cvetnjaka.

„*Pesniče*, veče se primiče; tvoja kosa sedi.
Čuješ li u svojim osamnim mislima poruku drugoga sveta?“

„Veče je“, reče pesnik, „pa osluškujem, jer me neko može zvati sa sela iako je dockan.“

Bdim: da li se mlada, bludna srca nalaze, da li dva para čežnjivih očiju prose svirku, koja bi prekinula njihovo ćutanje i za njih govorila.

Ko bi tkao njihove vrele pesme ako bih ja sedeo na obali života i posmatrao smrt i drugi svet?

Večernjača nestaje.

Tinjanje pogrebne vatre umire lagano na nemoj ruci.

Šakali urliču u horu sa dvora opustele kuće, pri svetlosti umornoga meseca.

Kada bi neki putnik ostavio svoj dom i došao da probdi noć i pognute glave osluškuje žubor sutona, ko bi mu na uho šaputao tajne života ako bih ja zatvorio svoja vrata i hteo da se oslobodim zemaljskih veza?

Šta mari što moja kosa sedi.

Ja sam uvek toliko mlad i toliko star koliko i najmlađi i najstariji u tom selu.

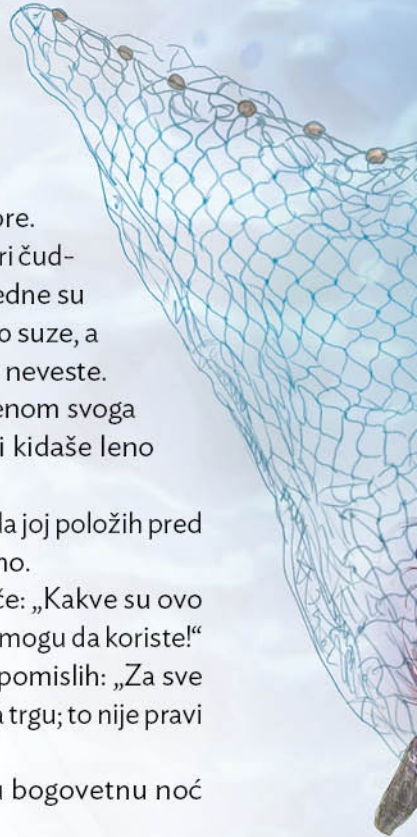
Jedni se osmejkuju slatko i prosto; jedni
lukavo namiguju očima.

Jedni imaju suza koje naviru u po bela
dana, a drugi suza koje se kriju u tami.

Svima sam njima potreban, zato
nemam vremena da lupam glavu o
onome što će tek biti.

Sa svima sam podjednako star;
šta mari onda što moja kosa sedi?“

U zoru bacih svoju mrežu u more.

Iz mračnih dubina izvukoh stvari čudnovatog izgleda i retke lepote – jedne su ličile na osmehe, jedne su sjale kao suze, a jedne su bile rumene kao obrazi u neveste.

Kada se vratih doma sa bremenom svoga dana, seđaše moja draga u vrtu i kidaše leno listiće nekoga cveta.

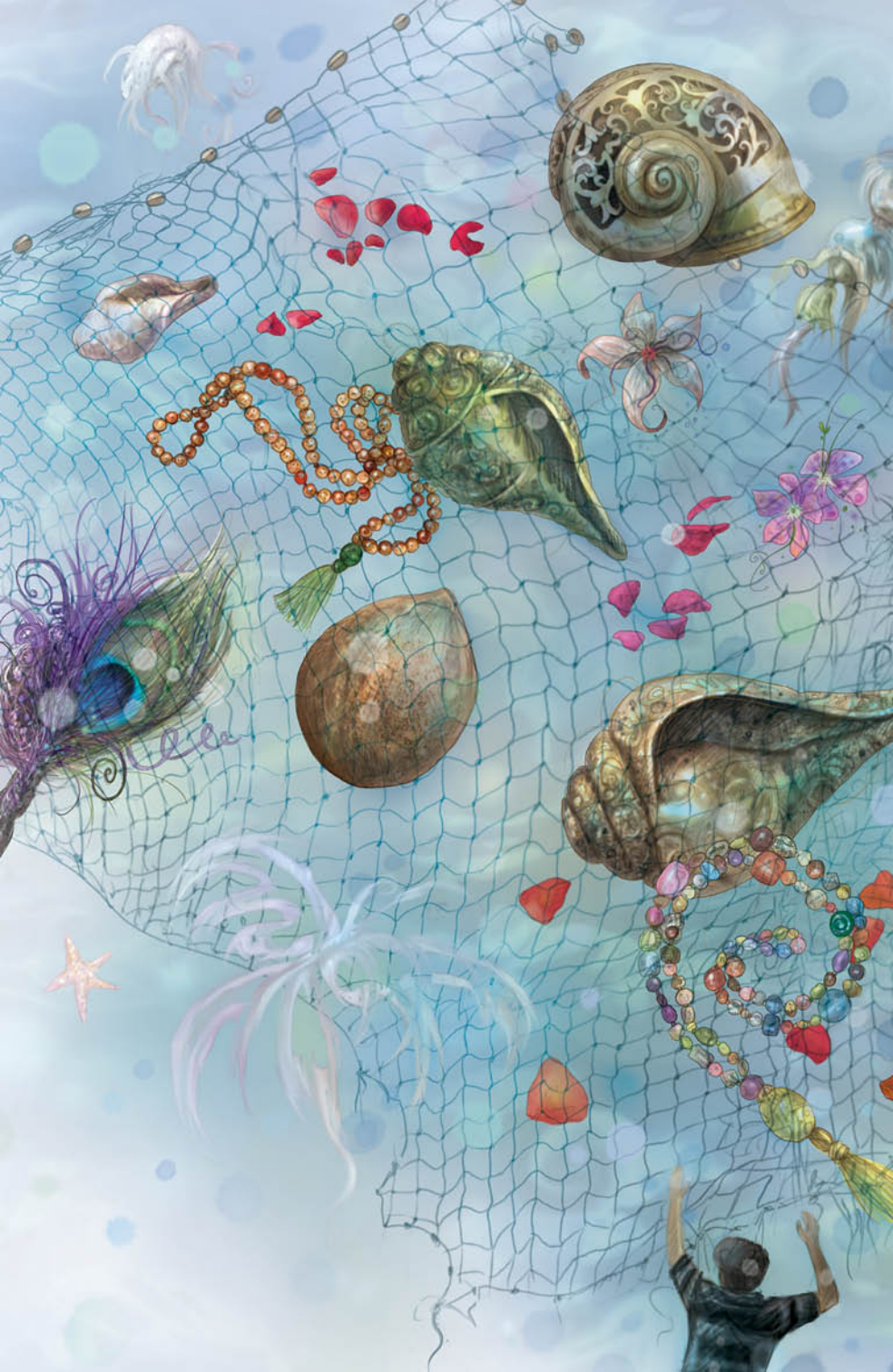
Oklevao sam neko vreme, i onda joj položih pred noge sve što ulovih, pa čekah mirno.

Pogled joj pade na to, i ona reče: „Kakve su ovo čudnovate stvari? Ne znam čemu mogu da koriste!“

Ja priklonih stidljivo glavu, pa pomislih: „Za sve to se nisam borio, niti sam kupio na trgu; to nije pravi dar za nju.“

I onda stadoh da bacam celu bogovetnu noć jedno po jedno na ulicu.

U zoru dođoše putnici, pokupiše sve i ponesoše u tuđe zemlje.

Ah, zašto sagradiše dom moj na ulici prema trgu?
Oni pristaju sa svojim natovarenim barkama kod
mojih drveta.

Dolaze i odlaze i putuju kako im drago.
Ja sedim i gledam, a život mi izmiče.
Oterati ih ne mogu. I tako mi dani prolaze.

Noću i danju odjekuju njihovi koraci pred mojim
vratima.

Uzalud vičem: „Ne poznajem vas.“

U jednim osećaju poznanike moji prsti, u drugi-
ma moje nozdrve; čini mi se da ih krv u mojim žilama
poznaje, a mnogi su opet poznati snovima mojim.

Ne mogu da ih oteram. Vičem ih i govorim: „Ne-
ka uđe u dom moj kome je god drago. Da, uđite!“

U zoru odjekuju zvona na hramu.

Oni dolaze sa kotaricama u rukama.

Noge su im rumene kao ruže. Rana svetlost suto-
na počiva na licima njihovim.

Da ih oteram ne mogu. Vičem ih i govorim: „Uđi-
te u vrt moj da berete cveće. Hodite!“ U podne odje-
kuje goč na dvorskoj kapiji.

Ne znam zašto oni ostavljaju svoj posao i zastaju
pored moje ograde.

Cveće im je u kosi bledo i uvelo. Zvuci u frulama
njihovim drhte.

Oterati ih ne mogu. Vičem ih i govorim: „U senci
moga drveća sveže je. Dođite, prijatelji!“

Noću u šumama zriču zrikavci.

Ko je to što prilazi lagano mojim vratima i tiho
kuca?

Jedva razaznajem lice, ne čuje se glas, tišina neba
pokriva sve.

Oterati svog nemog gosta ne mogu. Gledam
mu u lice kroz mrak, i sati snevanja nižu
se pred mojim očima.

*Nespokojan sam. Źudim za dalekim stvarima.
Duša moja bludi u čežnji da dodirne rub tamne
pučine.*

*O veliki drugi svete, o plahoviti dozivu tvoje
frule!*

*Zaboravljam, zaboravljam uvek da nemam krila
za letenje, da sam prikovan za ovo parče zemlje za
večita vremena.*

*Budan sam i pun Źudnje; tuđinac sam u tuđoj
zemlji.*

*Tvoj dah dopire do mene i došaptava mi nemo-
guće nade.*

Tvoje su reči prisne mome srcu, kao njegove.

*O meto u daljinama, o plahoviti dozivu tvoje
frule!*

*Zaboravljam, zaboravljam uvek da ne poznajem
puta, da nemam krilatoga hata.*

Nespokojan sam, putnik sam u svom srcu.
U sunčanoj magli oklevajućih časova, kakvo je
silno tvoje priviđenje u plavetnilu nebesnom!
O najdalji kraju, o plahoviti dozivu tvoje frule!
Zaboravljam, zaboravljam uvek da su sva vrata
zatvorena u kući u kojoj boravim sam.

U kavezu je bila pitoma ptica, slobodna ptica bila je u gori.

Kad je došlo vreme, susretoše se; tako je hteo usud.

Slobodna ptica peva: „O draga, vinimo se u goru.“

Ptica u kavezu cvrkuće: „Hajde da živimo zajedno u kavezu.“

Slobodna ptica reče: „Gde je prostora za rešetkom da se rašire krila?“

„Avaj“, vapije ptica u kavezu, „gde ću se u oblacima odmarati bez šipke?“

Slobodna ptica kliče: „Miljeno moje, otpevaj mi pesme dubrava.“

Ptica u kavezu veli: „Sedi do mene, da te naučim govoru mudraca.“

Šumska ptica kliče: „Ah, ne, ne! Pesme se ne mogu nikada naučiti.“

Ptica u kavezu veli: „Teško meni, zaboravila sam pesme dubrava.“

Njihova je ljubav žarka, puna žudnje; ali one ne mogu nikada da lete krilo uz krilo.

Kroz rešetku na kavezu gledaju se i uzalud trude da se upoznaju.

Lepršaju čežnjivo krilima svojim i pevaju: „Hodi bliže, drago moje!“

Slobodna ptica kliče: „Ne ide, strah me zatvorenih vrata na kavezu.“

Ptica u kavezu cvrkuće: „Avaj, krila su mi iznemogla i mrtva.“

O majko, knežević će proći jutros pored naših vrata – otkud mogu da pazim na posao svoj?

Kaži mi kako da opletem vitice svoje; kaži mi kakve haljine da obučem?

Zašto me gledaš tako čudno, mati?

Znam dobro da neće nijednom pogledati u moje prozore; znam, u magnovenju će iščeznuti ispred mojih očiju; samo će poslednji zvuk svirale uzdišući dopirati do mene iz daljine.

Ali će mladi knežević proći pored naših vrata, i ja hoću da obučem što najlepše imam za taj čas.

O majko, mladi je knežević prošao pored naših vrata, i jutarnje sunce obasja njegova kola.

Ja odvratih veo sa svoga lica, otkinuh ogrlicu od rubina sa svoga vrata i bacih mu je na put.

Zašto me gledaš tako čudno, mati?

Znam dobro da ogrlicu moju nije podigao; znam da su je točkovi smrvili i ostavili crveni trag u prašini, da niko ne zna šta je bio dar i kome je bio namenjen.

Ali je mladi knežević prošao pored naših vrata, i ja sam mu bacila nakit sa nedara svojih na put.

Kad se ugasio žižak kraj postelje moje, probudih se sa ranim pticama.

Sedela sam kraj otvorenog prozora sa svežim vencem u raspletеноj kosi.

Mladi putnik je dolazio putem u ružičastoj jutarnjoj magli.

O vratu je nosio niz bisera, i sunčevi zraci padahu na njegovo teme. Kod mojih vrata zastade i zapita živo: „Gde je ona?“

Od stida ne bejah u stanju da kažem: „Ona to sam ja, mladi putniče, ona to sam ja.“

Bio je suton, i žižak ne beše još upaljen.

Ne misleći ništa plela sam kosu svoju.

Mladi putnik dođe na kolima svojim, u žaru sunca na zahodu.

Konji su mu bili u peni, i haljine njegove pokrivala je prašina.

On priđe mojim vratima i zapita umornim glasom: „Gde je ona?“

Ophrvana stidom nisam mu mogla reći: „Ona to sam ja, umorni putniče, ona to sam ja.“

Aprilska je noć. U mojoj sobi gori žižak.
Tiho poduhuje jug. Kreštavi papagaj već spava
u kavezu.

Jelek je moj boje paunove guše, a moj je ogrtač
zelen kao mlada trava.

Sedim na podu kraj prozora i pogled mi luta
napuštenom ulicom.

Kroz tamnu noć ne prestajem da pevušim:
„Ona – to sam ja, očajni putniče, ona to sam ja.“

*Kada noću pođem na sastanak, ptice ne pevaju,
vetar se ne miče, kuće stoje u dva reda i ćute.*

*Samo prstenovi na mojim nogama oglašavaju se
pri svakom koraku, i mene je stid.*

*Kada sedim na svome čardaku i osluškujem nje-
gove korake, ne šumi lišće na drveću, u reci miruje
voda kao mač na kolenima uspavanog stražara.*

*Samo moje rođeno srce pomamno kuca – ne
znam kako da ga umirim.*

*Kada mi dragi dolazi i seda do mene, kada mi
telo drhti i očni mi se kapci sklapaju, noć postaje
crna, vetar gasi žižak, a oblaci navlače preves preko
zvezda.*

*Samo drago kamenje na mojim nedrima blista i
svetli. Ne znam kako da ga sakrijem.*

